

Aanbesteden evolueert

Veranderende rol en verantwoordelijkheden voor vakspecialist

ANNEMIEK VAN LOON, DE BOMENCONSULENT

Best Value Procurement, Best Practise, PVA, EMVI ... 'Gelukkig heb ik meer verstand van boomverzorging'. Dat is wat een boomspecialist dan het liefst roept. En inderdaad volgen de ontwikkelingen elkaar zo snel op dat er geen bijhouden meer aan is. In het onderstaande zijn in samenspraak met Olivier Copijn (voorzitter vakgroep Boomspecialisten) en Remco Valk (Van Helvoirt Groenprojecten) de ontwikkelingen op een rijtje gezet. Iedere boomspecialist krijgt er, indirect of direct, mee te maken. Er blijkt een duidelijke tendens te onderscheiden: in grote lijnen is er een verschuiving gaande van prestatiegericht naar een steeds meer geïntegreerde vorm van aanbesteden. De opdrachtnemer en de opdrachtgever krijgen andere rollen en ook andere verantwoordelijkheden.

Traditionele aanbestedingen

In de traditionele aanbestedingen, zoals bij de frequentiebestekken, worden handelingen en frequenties nauwkeurig omschreven. Hierbij houdt de opdrachtgever een belangrijke verantwoordelijkheid van controle op het werk bij zich. De opdrachtgever moet hiervoor over enige kennis van zaken beschikken. Echter, door de brede takenpakketten bij gemeentelijke beheerders blijft deze kennis vaak achter bij de ontwikkelingen in de branche. De opdrachtgever neemt dan vaak de toevlucht tot een omvangrijk deel 3 van het bestek: het groeiplaatsmengsel wordt tot op de korrel en de hoogwerker tot op het type omschreven, of er wordt verwezen naar algemene achtergronddocumenten en normen. Bij beeldbestekken bepaalt de opdrachtnemer zelf hoe vaak en wanneer er beheerd moet worden; als er maar voldaan wordt aan het nauwkeurig omschreven eindbeeld. Hoe meer voorwaarden er worden opgenomen en hoe gedetailleerder de uitvraag, hoe groter de taak van de opdrachtgever om te controleren. Daarnaast komen bij beide vormen de expertise van de boomspecialist en de langdurige kwaliteit van het boombestand niet ten volle tot uiting.

Minder harde normen, meer verantwoordelijkheid bij de aannemer

Een omslagpunt is de EMVI (Economisch Meest Voordelige Inschrijving). Aanbestedingen zijn geen keurslijf mee, maar de innovatiekracht van de branche wordt gestimuleerd (zie ook www.vhg.org/vakgroepen/boomspecialisten/publicaties). Bij de ont-

wikkeling naar Best Value Procurement wordt er een duidelijk beroep gedaan op de expertise en specifieke kwaliteiten van de opdrachtnemer. Hierbij heeft de opdrachtgever een vraag en is de opdrachtnemer aan zet om een passend antwoord hierop te formuleren. Er is ruimte voor het eigen specialisme, ervan uitgaande dat de opdrachtgever niet alle ontwikkelingen binnen het vakgebied hoeft te kennen en deze dus ook niet hoeft te voorformuleren in de uitvraag. Past Performance is een andere ontwikkeling waarbij het gedrag centraal staat en de opdrachtnemer na afloop van het werk wordt geëvalueerd volgens een gestandaardiseerde procedure. Hoewel er binnen de branche geen ruime ervaring is met de nieuwste vormen van aanbesteden is de kentering duidelijk: de opdrachtgever wil ontzorgd worden en durft samen met de opdrachtnemer de uitdaging aan om innovatie te stimuleren.

Gedeelde verantwoordelijkheid

Er is wel ervaring met UAV-gc. Dit betreft de combinatie tussen ontwerp, uitvoering en beheer bij een partij. Na aanleg heeft de opdrachtnemer nog een aantal jaren de verantwoordelijkheid voor het onderhoud en moet deze zelf kunnen aantonen dat tijdens het traject de juiste stappen zijn gezet. Een duurzame aanpak verdient zich voor de opdrachtnemer terug in het onderhoud. Registratie en controle op het eigen werk zijn hierin nieuw. Ook wordt het beheer van volledige wijken uitbested, waarbij naast het duurzame bomenbestand en de zorgplicht ook klachtenafhande-

Foto: VHG

lingen, social return en MVO een belangrijk onderdeel van de opdracht vormen. Verder hanteren steeds meer gemeenten het principe van Best Practice: partijen die zich hebben bewezen hebben een streepje voor bij aanbestedingen. Gemeenten willen vakinhoudelijk ontzorgd worden en de verantwoordelijkheid voor de openbare ruimte delen met de opdrachtnemer.

De markt blijkt nog steeds traditioneel te offrenen door de laagste prijs centraal te stellen

Doorontwikkelen relatie opdrachtgever-opdrachtnemer

Met name de ervaringen met het UAV-gc zetten aan tot nadenken. De markt blijkt nog steeds traditioneel te offrenen door de laagste prijs centraal te stellen. Hiermee wordt niet de gewenste ontwikkeling ingezet. Aannemers nemen hierbij onverantwoorde risico's, want bij wie ligt de bal bij schade door vandalisme en extreme weersomstandigheden? Gemakshalve wordt er nu van uitgegaan dat dit buiten de opdracht valt. Maar klopt dat wel? Een goede voorlichting maakt boomverzorgers bewust van de verantwoordelijkheden en daarmee risico's die bij hen neergelegd worden. Verder kan binnen de branche gezamenlijk het initiatief genomen worden om voor de nieuwe aanbestedingsvormen de randvoorwaarden, juridische kaders en risicoanalyses verder te onderzoeken. Dit alles zal leiden tot reëlere prijzen. Onze branche en ons vakmanschap zijn daarbij gebaat.

Van 't vat

JITZE KOPINGA

Waarom rijpen sommige appels in de herfst, terwijl andere (sier)soorten soms pas diep in de winter rijp zijn?

Zowel appels die worden geteeld voor menselijke consumptie als de wilde appelsoorten zijn normaliter pas rijp in de (na)zomer of het vroege najaar.

Dit heeft vooral te maken met het 'harde' gegeven dat het rijpingsproces afhankelijk is van zonlicht en warmte. In de loop van de evolutie hebben appelsoorten zich ingesteld op de klimaatomstandigheden in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Nederland is vaak te koud voor appelsoorten of -variëteiten uit de warmere gebieden om hier de vruchten voldoende rijp te laten worden. In 'het wild' zouden deze zich dan hier moeilijker kunnen handhaven dan hun soortgenoten die beter zijn aangepast aan het Nederlandse klimaat én de ecologische factoren die meespelen bij de verspreiding en kieming van het zaad.

Dat sommige sierappelsoorten hier in de herfst nog niet rijp zijn komt enerzijds doordat het gaat om selecties (rassen) die uit gebieden komen waar de zomers langer en warmer zijn. En anderzijds simpelweg doordat men zich, ongeacht de herkomst van de soorten, bij de selectie en veredeling vooral heeft gericht op bomen waarvan de vruchten tot lang na de bladval nog in 'volle glorie' in de boom aanwezig zijn. En dus niet al te vroeg rijp mogen worden, of in ieder geval in rijpe toestand niet snel verrotten of van de boom vallen.

Boombioloog Jitze Kopinga van Alterra, Wageningen UR, geeft in elk nummer van Bomen antwoord op een boombiologische vraag. Heb je een vraag? Of wil je reageren op het antwoord van Jitze? Mail je vraag of reactie dan aan de redactie: vakblad@kpb-isa.nl